

HÜKÜMET PROGRAMI

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT TARAFINDAN
12 OCAK 1978 GÜNÜ CUMHURİYET
SENATOSUNDA VE MİLLET MECLİSİNDE
OKUNMUŞTUR.

2003
SA
8330

HÜKÜMET PROGRAMI

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT TARAFINDAN
12 OCAK 1978 GÜNÜ CUMHURİYET
SENATOSUNDA VE MİLLET MECLİSİNDE
OKUNMUŞTUR.

039A 8330

Sayın üyeler;

Ülkemizin son zamanlarda sürüklendiği ortamda Atatürk'ün emaneti olan Türkiye Cumhuriyetini, hür ve demokratik rejimi veya Cumhuriyetin temel niteliklerini yıkıp yok etmeyi amaçlıyan, totaliter bir baskı ve terör rejimini kurmaya yönelik ve yurttaşların özgürlük ve huzur içerisinde korkusuz yaşama haklarını, can güvenliğini, kanun hakimiyetini ortadan kaldırmaya çalışan, her çeşit Anayasa dışı faaliyetlere karşı demokrasiyi ve Cumhuriyeti korumak ve savunmak tüm Ulusumuzun ve onun temsilcisi olan parlamentomuzun başlıca görevi haline gelmiştir.

Millet Meclisinin güvenoyuna başvuran ve tümüyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve en başta Türk Ulusunun desteğine güvenen Hükümetimizin temel amacı, bu görevin yerine getirilmesine hizmet etmektir. Hükümetimiz o yoldan ülkede barış sağlamağa, gelişmemizi sosyal adalet içinde hızlandırmağa ve insan haklarına dayalı millî, demokratik, lâik bir sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetini güçlendirmeğe çalışacaktır.

Düşünce ayrılıklarının serbestçe belirlenebilmesi demokrasinin bir gereğidir. Demokrasiye ve insan tabiatına aykırı usullerle herkesi aynı düşünce kalıbına ve aynı sloganlara hapsetmeye kalkışmadan, düşünce ayrılıkları içinde millî birliği sağlamak ve sağlamlaştırmak gereğine inanıyoruz. Bunun için başta gelen şart, düşünce tartışmasının düşmanlığa veya silâhlı çatışmaya dönüşmeden yapılabilmesidir. Düşünce ayrılıkları yüzünden insanların çatışması bir milleti böler, zayıflatır, geri bırakır ama iç düşmanlığa ve çatışmaya meydan verilmeden demokrasi kuralları içinde her konunun özgürce tartışılabilmesi bir milletin güçlenip ilerlemesini kolaylaştırır.

Hiç kimsenin özgürlüğü başkalarının özgürlüğünü veya tümüyle milletin özgürlüğünü ve güvenliğini tehlikeye sokmamalıdır.

Milletçe benimsediğimiz özgürlükçü demokratik rejimde düşüncelere baskı yoluyla huzur ve birlik sağlanamaz.

Düşünce ve inanç özgürlüğünü demokrasinin kesin gereği sayan Hükümetimiz, özgürlüklerle şiddet eylemlerini veya devletin birliğine, ülkenin bütünlüğüne yönelen saldırıları ve davranışları birbirine karıştırmamak gerektiği kanısındadır.

Hükümetimiz, düşünce ve inanç özgürlüğünü her türlü baskıdan kurtarmak için çalışmayı olduğu kadar, can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak boyutlara ulaşan, kamu düzenini ve güvenini temelinden sarsan, hür demokratik rejimi, devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünü tehdit eden olaylarla demokratik hukuk devleti kuralları içinde etkin biçimde mücadele etmeyi de öncelik taşıyan ödevlerinden saymaktadır.

Toplumumuzun her kesimindeki görüş ayrılıkları silâhlı çatışmalara dönüşmekten kurtarılıp düşünce ve inanç özgürlüğünün çerçevesi içerisinde tutulacak, böylece yurttan barış sağlanarak çocuklarımızın can güvenliği içinde öğrenim olanağına kavuşturulacaktır.

Anayasa düzeni her alanda egemen kılınarak, hukuk devleti kurallarına kesin işlerlik kazandırılıp, devlete ve devlet sözüne güven güçlendirilecektir.

Hükümetimizin yönetiminde;

- Birleştirici, toplayıcı ve barıştırmaya özen gösterilecektir.
- Karar ve uygulamalarda bir partinin veya belli düşüncedeki bazı çevrelerin değil, tümüyle milletin yararları gözönünde tutulacaktır. Millî birlik ve bütünlüğün pekiştirilmesine önem verilecektir.
- Yasaların herkese, her düşünceye, her eyleme eşitlik ve etkinlikle uygulanması sağlanacaktır.
- Okul kapısının, dernek üyeliğine göre; memurluk ve iş kapısının parti rozetine göre açılıp kapanmasına son verilecektir. Devlet kapısı siyasal inançları ne olursa olsun bütün yurttaşlara, okul kapısı bütün gençlere açık olacaktır.

- Bağımsız yargı organlarının etkinliği arttırılacak, yargı işlemlerinin hız kazanması için yeni yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- İç güvenlik kuvvetlerinin kesin tarafsızlığı ve demokratik hukuk devleti kuralları içinde etkinliği sağlanacak, o amaçla bu kuvvetler gerekli yetki ve güvencelerle donatılacaktır.
- İç güvenlik kuvvetleri, etkinliğini yurttaşlarda uyandıracığı saygı ve güven duygusundan alacak biçimde eğitilecektir.
- Yurttaşların kendi güvenliklerini sağlamak için silâh bulundurma ve kullanma gereği duymaları yerine devlete güvenebilmeleri sağlanacaktır.
- Polislik gerek saygınlığıyla, gerek maddî olanakları ve çalışma koşullarıyla çekici bir meslek durumuna getirilecektir. Jandarmanın yeterli düzeyde eğitilmesine ve gerekli olanaklarla bir an önce donatılmasına önem verilecektir.
- Hiç bir gerekçeyle hiç bir kimseye, devlet denetimi ve sorumluluğu dışında kamu görevi yapma, zor kullanma, güvenlik sağlama, kendi kendine hak alma yetkisi ve olanağı tanınmayacaktır. Hangi yönden ve nereden gelirse gelsin hukuk devleti kurallarıyla bağdaşmayan bu tür davranışların kaynakları hızla kurutulacaktır. Bunu yaparken bir yandan da haksızlıklar onarılacak ve geçmişin yaralarını tedavi yolları aranacaktır. Fakat, Hükümetin iyiniyetli davranışına karşı en küçük bir direniş olursa gereği tereddütsüz yerine getirilecektir.
- Devletin haber alma ve değerlendirme örgütüne demokratik hukuk devletinin ve açık toplumun gereği olan nitelik kazandırılacaktır. Bu örgüt, siyasete dolaylı da olsa karıştırılmayacak, propaganda ve yönlendirme çalışmaları yapmayacaktır.
- Yasalara olduğu kadar demokratik hukuk devletinin temel kurallarına da aykırı olarak yapılan atamalar veya kayırmalar, kamu görevlileri arasındaki, o arada gü-

venlik kuvvetleri personeli arasındaki ilişkileri de, halkın devlet yönetimine güven ve saygısını da sarsıcı ölçülere varmıştır. Hükümetimiz bu tür uygulamalara derhal son vermek kararındadır.

Hükümetimiz güvenlik ve huzur sağlamak ve adaletin etkinliğini arttırmak üzere bu temel kurallara uyarken, kamu yönetiminde tarafsızlığı ve demokratik etkinliği gerçekleştirmek için de çözüm ve önlemler uygulayacaktır. O arada,

- Kamu yönetiminin merkez, iller ve yurt dışındaki kuruluşları, modern bir yönetimin gereklerine göre yeniden gözden geçirilerek düzenlenecektir. Bu düzenlemede israf yerine tasarruf, savsaklama yerine yapıcılık, başı boşluk ve birbirinden kopukluk yerine uyumluluk ve işbirliği ilkelere esas olacaktır.
- Bakanlıklar kuruluşunda kesin bir çalışma disiplini sağlanacağı gibi illerde ve yurt dışı kuruluşlarda da devletin temsilcisi durumundaki sorumlu merciler bu disiplini ve uyumu sağlayıcı yetkilerle donatılacaktır.
- Planlı kalkınmanın ve değişen toplumsal yapının ve ilişkilerin sonucu olan yeni gereksinimleri karşılamak üzere Bakanlar Kurulunda yeni bir düzenlemeye gidilecektir.

Bakanlar Kuruluna bu amaçla verilecek yeni yapı doğrultusunda ilk adımlar, daha Hükümetimiz kurulurken atılmaya başlamıştır. Planlı ekonomik gelişmeyi, hele son uygulamalarla, ters yönde etkileyici bir duruma getirilen Kamu İktisadî Teşebbüslerini bu durumdan kurtarıp kaynak oluşturacak şekilde yeniden düzenlemek amacıyla bir İşletmeler Bakanlığı kurulmuştur.

Gerekli kuralların saptanmasından sonra, ekonomik işlevleri ağırlık taşıyan kamu işletmelerinde, verimli ve demokratik işletmecilik yöntemleri geliştirilecektir ve İşletmeler Bakanlığı bu işletmelerin plan disiplini içinde ülke yararına çalışmasını gözetip denetleyecektir. Bu Bakanlığın görev alanına girecek kuruluşlar, gerekli incelemelerin yapılmasından sonra saptanacaktır ve ilk denemelerin vereceği sonuçlara göre çoğaltılabilecektir.

Aynı Bakanlık, gönüllü halk tasarruflarının bütün yurt düzeyinde hızlı ve dengeli sınılaşmaya hız katıcı ortak yatırımlara güvenle yönelebilmesini, ayrıca esnaf ve sanatkârların teknolojideki ve piyasa koşullarındaki değişimlere uyabilmelerini, aralarında birleşerek orta veya büyük boy işletmeciliğe geçebilmelerini kolaylaştırmak üzere gerekli düzenlemeleri yapmakla ve kurumları oluşturmakla da görevli olacaktır.

Hızlı değişim sürecindeki toplumumuzda yepyeni bir gerçek olarak gelişen yerel yönetimlerin yönetsel ve mali tikanlıklarını gidermek, böylece bu yönetimlere etkinlik ve işlerlik kazandıracak düzenlemeleri yapmak ve demokrasiye o yoldan da güç katmak amacıyla Yerel Yönetim Bakanlığı kurulmuştur.

Ayrıca Hükümetimizin yeni çalışma düzeninde Bakanlıklararası yeni kurullar oluşturulmuştur. Bu kurullar şunlardır :

- Ülkemizde insan sağlığını ve doğal zenginlik ve güzellikleri tehdit edici ve ekonomimize zarar verici ölçülere varan çevre ve hava kirlenmesi ve çevre sağlığı sorunlarına öncelikle çözümler getirecek olan ve bir Başbakan Yardımcılığına bağlı olarak kurulan Çevre Sağlığı Koordinasyon Kurulu.
- Devlet Bakanlığına bağlı olarak kurulan Yurt Dışında Çalışanların Sorunlarıyla ilgili Koordinasyon Kurulu. Bu kurul yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın hem ekonomik faaliyetlerini, girişimlerini kolaylaştırmaya, hem de onların eğitsel, kültürel ve sosyal gereksinmelerini karşılamaya yardımcı olacaktır.
- Yine bir Devlet Bakanlığına bağlı olarak kurulan ve doğal afetlerle ilgili kurtarma ve yardım çalışmalarındaki kopuklukları, yetersizlikleri, gecikmeleri giderme amacını güden Doğal Afetler Koordinasyonu Kurulu.
- Ekonomik işlerin koordinasyonu da bir Devlet Bakanı görevlendirilmiştir.

Bunların dışında, Başbakan yardımcılarına bağlı İç Güvenlik, Kıbrıs ve Sosyal İşler Koordinasyon Kurullarına, daha çok etkinlik ve işlerlik kazandırılacaktır.

Sayın üyeler,

Vatandaşları ve bizzat kamu yönetiminde görev alanları büyük ölçüde huzursuzluktan kurtarıp bir güven ortamına kavuşturmak Hükümetimizin temel amacıdır.

Devlete işlerlik kazandırılarak halkın devlete güvenini sağlamanın temel koşullarından biri de kamu yönetiminde tarafsızlığı ve demokratik yöntemler içinde etkinliği gerçekleştirmektir. Bu, kamu yönetiminde yetenek, beceri ve tarafsızlığın esas olmasıyla sağlanabilecektir. Hükümetimiz, Bakanlık ve kuruluşların parsellenerek parti militanlarınca işgâl edilmesini ve devletin parti militanlarına teslim edilmesini kabûl edemez. Devlet kapısı, siyasal inançları ne olursa olsun bütün yurttaşlara güven verecek şekilde açık tutulacaktır.

Kamu görevlilerinin yetkileri ve sorumlulukları arttırılırken ve kesin çizgilerle belirlenirken, bu görevliler asayiş konuları başta olmak üzere, yalnız yetkilerini kötüye kullanırlarsa değil, ihmâl ederlerse, savsaklarırsa ve gereken etkinlikle kullanmazlarsa da sorumlu olabileceklerdir.

Kamu görevlilerinin sürekli eğitim olanaklarına kavuşturulmaları, değişen ve ilerleyen bilim ve teknolojiden yararlanmaları, eğitim yoluyla mesleklerinde ilerleyip yükselebilmeleri sağlanacaktır. Bu konudaki çalışmalar bir Devlet Bakanlığınca düzenlenip izlenecektir.

Hükümetimiz, kamu yönetiminde büyük bir sorun olan rüşvet ve suistimallerle en etkili bir şekilde mücadele edecektir. Yolsuzlukların ve kamu kuruluşlarındaki aksaklıkların saptanıp kovuşturulmasıyla ilgili çalışmaların koordinasyonu bir Başbakan Yardımcısının görevleri arasında olacaktır.

Kamu yönetimi ve iç güvenlik alanlarında uygulanacak demokratik ve etkin çözüm ve önlemlerle, ülkede barışın, can güvenliğinin ve öğrenim özgürlüğünün eksiksiz sağlanması kolaylaşacağı gibi, ekonomideki ve karar alınmasındaki tıkanıklıklar da giderilerek ekonomik yaşama güven ve işlerlik kazandırılmış olacaktır.

Yargıtay'ın, Danıştay'ın ve tüm mahkemelerin iş yükünü azaltıcı yasal düzenlemeler yapılacaktır. O arada kamu kuruluşlarınınca yapılan yanlışlıklardan ötürü her yurttaşın ayrı ayrı adalete başvurma veya uzlaşmazlık konusu olmayan işleri adalet yoluyla izleme zorunluğu kaldırılacaktır.

Dar gelirlilerin hak aramalarını kolaylaştırıp bu alandaki malî yüklerini azaltıcı çözümler getirilecektir.

Hâkimlerin, savcılarının ve tüm adalet görevlilerinin tam bir güvenlikle, huzurla ve maddî sıkıntı çekmeksizin görev yapabileme olanakları genişletilecektir.

Suçta itilen çocukların çevresel ve ruhsal durumlarını gözönünde tutabilecek biçimde çocuk mahkemeleri kurulacaktır.

Yaşama koşulları, iç düzenleri ve eğitim olanakları bakımından ceza ve tutuk evleri uygar, sağlıklı ve yaşam için hazırlayıcı duruma getirilecektir.

Sayın üyeler,

Yönetimi hem iç güvenlik açısından, hem de ertelendikçe ağırlaşan ve aleyhimize dönüşen uluslararası sorunlar ve dış güvenlik açısından en elverişsiz koşullarla devralan Hükümetimiz, ekonomik ve malî alanda da ağır bir miras üslenmektedir. Hızlı enflasyon ve görülmemiş hayat pahalılığı, döviz yokluğu, ağır dış borçlar, enerji ve mal kıtlıkları, ihtikâr, karaborsa, yatırımda ve üretimde etkinliğin büyük ölçüde aksamış olması, her alanda savurganlık ve kadro şişkinlikleri ve toplumsal barışı bozacak boyutlara ulaşan işsizlik, bu mirasın gözler önündeki belirgin örnekleridir. Fakat Hükümetimiz, Türk Ulusunun üstün niteliklerine, Devletimizin sağlam temellerine dayanarak ülkede huzur ve barış sağlayabileceğine güvendiği gibi, büyük Ulusumuzun yeteneklerinden güç alarak ve ülkemizin bugüne kadar gereği gibi kullanılmayan kaynak ve olanaklarını değerlendirerek ekonomik sorunların da üstesinden gelebileceğine inanmaktadır.

Bugün hızlı enflasyon, esasen dengesiz olan gelir dağılımını daha da kötüleştirerek geniş halk topluluklarını yoksulluğa sürüklerken, aynı zamanda plansız ve programsız uygu-

lamayla birlikte ekonomide kaynak dağılımını da büyük ölçüde bozmuştur.

Bu nedenlerle, enflasyon hızının yavaşlatılması ve planlı kalkınma kurallarına uygun bir ortam içinde sağlıklı bir gelişme sürecinin başlatılması, ekonomide ve malî alanda uygulayacağımız politikaların ana hedefi olacaktır.

Halkımızın mutluluğunun ve refahının sağlanması yanında, Devletimizin iç ve dış güvenilirliğinin de bunu gerektirdiği inancındayız.

Hükümetimiz, bu amaçları gözönünde tutarak, uzun süreli gelişme hedeflerine ve büyük atılımlara yönelik olmak üzere Dördüncü Beş Yıllık Planın hazırlık çalışmalarına en kısa zamanda başlayacaktır, bir yandan da bu hedefler doğrultusunda ekonominin onarılmasına girişecektir.

Yeniden ele alınacak olan Dördüncü Beş Yıllık Plan çalışmalarında ve bu Plana geçiş için hazırlanacak olan programda bir yandan Türkiye'nin ileri bir sanayi ülkesi durumuna getirilmesi amaçlanırken, bir yandan da devralınmış bulunan ekonomik mirasın ağır sorunlarına çözümler getirilecektir.

Kısa dönemli olsun, uzun dönemli olsun tüm ekonomik, malî ve sosyal önlemlerde, çözümlerde temel hedefimiz dar ve değişmez gelirli halkımıza sıkıntı çekirtmemek olacaktır.

O arada, ekonominin yükünü taşıyamaz duruma gelen altyapı geliştirilecek ve bugünkü döviz açığımızı hızla azaltmayı amaçlar biçimde, yatırımlara yeni öncelikler verilecektir. Böylece Hükümetimiz bugün yüzüstü bırakılmış bulunan yatırımları bir program çerçevesinde sonuçlandırırken, geleceğe dönük hızlı ve sağlıklı bir sanayileşme hareketini de gerçekçi bir şekilde başlatmış olacaktır.

Sayın üyeler;

Hedefimiz, bir yandan tarım, hayvancılık, balıkçılık ve her türlü su ürünleri alanlarında verim ve üretimi hızla arttırırken ve ülkemizin doğal kaynaklarını ve zenginliklerini yüksek düzeyde değerlendirirken, bir yandan da Türkiye'yi kısa sürede ileri bir sanayi ülkesi haline getirmektir. Sanayide ge-

rekli atılımlar, Ulusumuzun üstün yeteneklerini ve ülkemizin geniş olanaklarını gereğince değerlendirerek, planlı ve programlı bir biçimde yapılacak ve bütün yurdu dengeli olarak kapsayacaktır.

Hazırlayacağımız güven ortamında sanayi yatırımlarının sürekli bir kararlılık içinde gelişmesine özen gösterilecektir. Hızlı, dengeli ve yaygın sanayileşme için gerekli bilgi ve teknoloji üretimine, altyapılara, dışa bağımlılığı giderek azaltıcı çözümlere ve bu amaçlara uygun teşvik ve kredi uygulamasına önem verilecektir.

Temel yatırım mallarının asıl ihtiyaç sahiplerine, spekülasyon kazanç konusu olmaksızın, zamanında ve gerçek fiyatlarıyla ulaşabilmesi için devlet gereken önlemleri alacaktır.

Döviz kazandırıcı yatırım ve ara mallarını üretecek sanayi tesislerinin tamamlanmasına hız verilecek, aynı şekilde zorunlu tüketim malları sanayileri için yapılacak yatırımların da hızla tamamlanmasına gidilecektir.

Ülkemizin sanayi mamülleri ihracatını arttırmak amacıyla, ihracatta karşılaşılan darboğazları giderici yeni ve birbirleriyle uyumlu önlemlerin alınması için sürekli çalışılacaktır.

Ekonomimizi ve ulusal güvenliğimizi dışa bağımlılıktan kurtaracak sanayilere, yatırım malları ve ara mallar sanayiine, genel sanayileşme politikasıyla uyumlu savunma sanayiine büyük önem ve öncelik verilecektir.

Makina, motor, metalürji, elektronik sanayii dallarında, ayrıca tarımla ve hayvancılıkla ilgili sanayilerde, demir-çelik, çimento ve ulaştırma sanayilerinde, Hükümetimiz, Türkiye'nin kısa sürede yeterli duruma gelmesi ve ihracat olanaklarına kavuşması amacına yönelecektir.

Sanayi toplumuna geçiş, ülkenin tümünde birden dengeli, adaletli ve yaygın bir biçimde hızlandırılacaktır. Orta Doğu ülkeleriyle işbirliği, sanayi politikamızın önemli bir hedefi olacaktır. Özellikle bu ülkelerle de işbirliğine yönelerek kurulacak sanayilerin yerleşiminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya öncelik tanınacaktır.

Hızlı sanayileşmeyle tarımdaki gelişmenin gelişmemesi, tam tersine birbirine destek olması sağlanacaktır.

Programlanan yatırımlarda iç ve dış finansman olanaklarının rasyonel biçimde kullanılmasına özen gösterilecektir. Yabancı sermaye konusunda, ekonomimizin yararına bir rekabetçilik gözetilecektir. Yabancı sermayeden, ileri teknoloji getirmesi, sınaî gelişmemizi hızlandırması, ihracata olanak vermesi, ödemeler dengemize olumlu etki yapması gibi ölçütlerle yararlanılacaktır.

Türk sanayiinin güçlü biçimde dünya pazarlarına açılması için, ekonomiye yük olucu ve verimli işletmeciliğe geçişi önleyici zoraki desteklemeler yerine, yapısal ve teknolojik değişiklikleri gerçekleştirici teşvikler sağlanacaktır. Yatırımcı Türk firmalarının dış ülkelerde ekonomimize döviz getirici girişimleri sürekli destek görecektir, bu yolda karşılaşılan gereksiz engeller varsa, bunların en kısa yoldan kaldırılmasına gidilecektir.

Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın tasarruflarının ülkemiz yararına değerlendirilmesi için her çaba gösterilecektir. Bunları da kapsamak üzere, gönüllü halk tasarruflarının sınaî yatırımlara yöneltilmesi özendirilecektir. Bu amaçla, Devlet, gereken tüm destek görevlerini üstlenecektir. Bu tür girişimlerin işletmecilik ve pazarlama sorunlarının çözümüne de yardımcı olacaktır.

Özellikle kamu yatırımlarının gecikmeksizin gerçekleştirilmesini, işletmelerin ekonomik kurallar içinde çalışabilmelerini, çabuk ve etkin kararlar alabilmelerini sağlamak için, Kamu İktisadî Teşebbüsleri yeniden düzenlenecektir. Bu teşebbüslerde özellikle son yıllarda artan ve ekonomimizin sağlığı bakımından da kaygı verici boyutlara ulaşan savurganlığın önlenmesi sağlanacaktır. Kamu İktisadî Teşebbüslerinin sağlıklı kaynaklardan finansmanı gerçekleştirilecektir.

Temel tüketim maddelerinin nitelik ve fiyat bakımından denetimi ve halka ucuz olarak ulaşabilmesi için, aracı aşamalarını azaltıcı önlemlerle üretici ve esnafı da koruyucu çözümler getirilecektir. İç ticaretin bu amaçla düzenlenmesinde, üretici, tüketici ve esnaf kooperatiflerinden, bunlar arasında geliştirile-

cek işbirliğinden ve belediyelerin olanaklarından da yararlanılacaktır.

Sayın üyeler,

Bankacılık ve kredi alanlarında yapılacak düzenlemelerde krediler spekülatif alanlardan sanayi, tarım ve hayvancılık gibi üretken ve planlı kalkınma sürecini destekleyici alanlara yöneltilirken köylülerin, esnaf ve sanatkârların kredi alma olanakları da büyük ölçüde arttırılacaktır.

Devletin bankalar ve kredi düzeni yolu ile yatırımları toplum yararına yönlendirebilme ve plan disiplini sağliyabilme olanakları güçlendirilecektir.

Sayın üyeler,

Gelişmenin ve sanayileşmenin temel gereği olan yeterli enerji üretimi, günümüzde büyük önem ve ivedilik kazanmıştır. Bu nedenle, Hükümetimiz, enerji yatırımlarına öncelikle yönelecektir.

Suya ve kömüre dayanan enerji santrallerinin yapımındaki olağanüstü gecikmelere son verilerek, bunların kısa sürede biribiri ardından devreye girmeleri sağlanacaktır. Öylece Türkiye'nin enerji açığı ve enerjide dışa bağımlılığı giderek azaltılacaktır. Bu sağlanıncaya kadar, geçici ivedi önlemlerle sanayimizin enerji açığını kapatmak üzere her çaba gösterilecektir.

Bu amaçlarla bir ulusal enerji planı uygulanacaktır.

Büyük hidrolik enerji santralleri yapımı hızlandırılır ve yenilerine başlanırken, yerel su kaynaklarının da küçük santrallerle yaygın enerji üretimine katkısı bir program içinde sağlanacaktır.

Termik Santral projeleri ile ilgili kömür sorunları derhal çözülecektir.

Bunların yansısıra nükleer enerji santralleri ile ilgili çalışmalar sürdürülecektir.

Enerjinin dağılımında ve sanayileşme için değerlendirilmesinde bölgeler ve yöreler arası adalet gözetilecektir.

Bir yandan enerji üretimi hızlandırılırken, bir yandan da yakma kayıplarını azaltıcı ve enerji tasarrufunu arttırıcı önlemler alınacaktır. Bu önlemler, gelişmeyi ve sanayileşmeyi kısıcı değil hızlandırıcı yönde olacaktır.

Yeraltı kaynakları bakımından Türkiye'nin geniş olanakları bulunmakla birlikte, bu olanaklar şimdiye kadar yeterince değerlendirilmemiştir. Yer yer özel kesim eliyle yapılan değerlendirmeler de çok yetersiz düzeyde kalmaktadır ve kaynak israfına yol açmaktadır. Hükümetimiz, yeraltı kaynaklarının bütün yurttan ulusal yararlarına en uygun biçimde değerlendirilmesine büyük önem verecektir.

Enerji ve sanayideki atılımlar doğrultusunda hammadde girdilerinin büyük ölçüde ülke doğal kaynaklarından verimli ve güvenilir bir şekilde sağlanabilmesi için öncelikle önemli linyit yatakları ile demir cevheri ve bor tuzları kamu kuruluşlarınca işletilecektir.

Madenlerimizin ulusal sanayimizde değerlendirilmesi ve işlenmiş olarak ihracı için gerekli yatırımlar kısa sürede gerçekleştirilecektir. O yoldan döviz gelirimiz artacağı gibi, ülkemizde yeni çalışma alanları da açılmış olacaktır.

Özellikle petrol, taşkömürü, linyit, demir, fosfat, tuz ve benzeri maddelerin üretiminin arttırılması için gereken çabalar ve son zamanlarda beliren tuz sıkıntısının en kısa zamanda giderilmesi için yatırımlar genişletilerek hızlandırılacaktır. Bu gibi doğal kaynaklarımız gereğince değerlendirilirken ulusumuzun kendi sınaî olanaklarından ve teknik gücünden yararlanılmasına özen gösterilecektir.

Çok amaçlı Güneydoğu Anadolu projesi geliştirilerek hızlandırılacaktır. Bu proje çerçevesinde kurulacak barajlardan tünel ve kanal şebekelerinden yararlanılarak yapılacak sulama sonucu Güneydoğu'da geniş ve bereketli tarım alanları oluşturulacağı gibi, enerji üretimine büyük katkısı bulunan bu yöremiz kısa sürede canlı bir sanayi bölgesi durumuna da gelecek ve Türkiye'nin gelişme düzeyini yükseltici ve ekonomik coğrafyasını değiştirici bir güce erişecektir.

Petrol Yasası yeniden ele alınarak günümüz koşullarına ve ulusal yararımıza aykırı hükümleri değiştirilecektir.

Maden Yasası yeraltı kaynaklarımızı Anayasanın 130 uncu maddesine uygun bir anlayışla ulusal yararlar doğrultusunda değerlendirme olanağı sağlayacak biçimde gerçekleştirecektir.

Temel madenlerimizin ve tüm doğal kaynaklarımızın bir an önce ve güvenilir şekilde saptanması ve değerlendirilmesi için arama çalışmalarına daha büyük kaynaklar ayrılacaktır.

Enerji üreten makina ve donatımın geniş ölçüde yerli olanaklarla sağlanması için köklü önlemler alınacaktır.

Sayın üyeler,

Bugün Türkiye ekonomisi önemli bir döviz darboğazı ile karşı karşıyadır. Aylardır Merkez Bankası çok kritik bazı ödemeleri bile yapamamaktadır.

Türkiye'nin döviz gereksinmesinin, ihracata hız vererek veya ekonomide gereken yapısal değişiklikleri gerçekleştirerek değil de enflasyoncu politikalar sonucu başvurulmuş para operasyonları ile karşılanmağa çalışılmış olması bunalımı arttırmıştır.

Döviz, dış ticaret, ödemeler ve borçlanma alanlarında izlenen yanlış politika ve uygulamalar, bir yandan ekonomiyi ağır sorunlarla karşı karşıya bırakmış, bir yandan da paramızın değerinin hızla düşmesine yol açmıştır.

Yurt dışında çalışan işçilerimizin yurda gönderdikleri dövizler azalmış, turizmde döviz giderleri gelirlerimizi aşmış, ihracatımız gerilemiş, geleneksel tarım ürünlerinin ihracında bile başarısız kalınmıştır.

Hükümetimiz, turizm gelirlerini ve dışarıda çalışan yurttaşlarımızın gönderdikleri dövizleri arttırıcı etkin bir politika izliyecektir. Bunun yanısıra, döviz gereksinmelerimizi karşılamak üzere yeni ve güvenilir kaynaklar bulunacaktır.

Sayın üyeler,

Bugün, özellikle hızlı enflasyon yüzünden vergi yükü alın-teriyle çalışanlarla dar ve değişmez gelirliler üzerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır. Hükümetimiz, vergi düzeninin bu etkileri-

ni ortadan kaldıracak önlemleri en kısa sürede gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir.

Adaletli bir vergi düzeninin gerçekleştirilmesine ilişkin çözümler yanında, en az geçim indiriminin, en az ücret gözönünde tutularak, günün koşullarına uygun biçimde yeniden düzenlenmesiyle ilgili yasa değişiklikleri Yüce Meclislere sunulacaktır.

Vergi uygulaması, denetimi ve yargısı alanlarında çağdaş bir yaklaşım çerçevesinde vergi kaybını önleyici, vergi gelirlerini artırıcı etkin önlemler yürürlüğe konulacaktır.

Böylece kamu harcamalarının sağlıklı kaynaklardan ve adaletli bir biçimde karşılanması gerçekleştirilecektir. Öte yandan kamu harcamalarında her düzeyde savurganlığı giderici önlemler alınacak ve kamu harcamalarının denetiminde Sayıştay'a daha çok etkinlik kazandırılacaktır.

Bundan başka aşırı tüketim yarışını kamçılayan etkenleri önleyerek sağlıklı tüketim ve gönüllü tasarruf eğilimlerini geliştirici bir tutum izlemeyi, Hükümetimiz, yatırımları hızlandırmak bakımından olduğu kadar toplumun esenliği açısından da gerekli görmektedir.

İYAK, MEYAK gibi tasarruf ve sosyal güvenlik kurumları kısa zamanda gerçekleşecektir.

Sayın üyeler,

Dış ekonomik ilişkilerimizde uyumlu ve tutarlı bir hükümetin sağlayabileceği olanakla, yönetsel tıkanıklıklar ve kopukluklar giderilirken yeni ve büyük atılımlara da girilecektir.

Dış ekonomik ilişkilerimizi sağlıklı biçimde geliştirmek üzere, araştırma, pazarlama ve haberleşme olanaklarından Devlet kesiminin ve özel kesimin ortaklaşa yararlanabilecekleri bir «dış ticaret kurumu» kurulacaktır.

Aramızda yakın dostluk ilişkileri bulunan ve geniş sermaye olanaklarına sahip olan Orta Doğu ve Akdeniz ülkeleriyle, Balkan ülkelerinin de katılabileceği verimli bir ekonomik işbirliği kurulmasına çaba gösterilecektir. Bölgesel ekonomik

işbirliğinin sağlayacağı güce dayanarak, teknoloji bakımından ileri ülkelerle de bağımsızlığımıza ve karar özgürlüğümüze gölge düşürmeyecek koşullarla işbirliği olanakları aranacaktır.

Bölge ülkeleri ile ve teknolojide ileri ülkelerle Türkiye arasında oluşturmaya çalışacağımız çok yönlü ekonomik işbirliği, Türkiye'nin ihmal edilmiş yöreleri arasında yeralan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun da gelişmesine büyük hız katacaktır.

Bütün ihmal edilmiş yörelerin gelişmesine öncelik verecek olan Hükümetimizin bir amacı da, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu, yalnız Türkiye'nin değil bütün Orta Doğunun gelişme ve sınılaşma merkezlerinden biri durumuna getirmektir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun, başta hayvancılık olmak üzere, madencilik, tarım ve tarımsal sanayi alanlarındaki olanakları da komşu ülkelerle yakın işbirliği yapılarak değerlendirilecektir.

Sayın Üyeler,

Dünyadaki başlıca geçiş yollarından biri durumuna gelmiş bulunan ülkemizde ulaştırma ve haberleşme alanlarının önemi büyük ölçüde artmıştır.

Bu bakımdan, ulaştırma ve haberleşme, ülkenin toplumsal ve ekonomik gereksinmelerini karşılayacak ve uluslararası ilişkilerini geliştirecek düzeye getirilecektir.

Ülkemizin demiryolu ağı günün koşullarına ve kitle taşımalarının gereklerine uygun biçimde yenilenip yaygınlaştırılacaktır. Demiryolu taşıtları sanayimiz yurt içi kullanıma olduğu kadar, ihracata da dönük olarak geliştirilecektir.

Karayolları kısa sürede ülkenin kolay ulaşılamiyan yörelerine uzatılacak, sert iklimli bölgelerimizde etkin kar mücadelesi yapılarak, tüm ilçe ve bucaklarımıza yıl boyu sürekli ulaşım sağlanacaktır. Köy ve orman yollarının yapımı ve anayollara bağlanması hızlandırılacaktır.

Her yıl binlerce yurttaşımızın can kaybına ve çok yüksek maddi zarara yol açan karayolu taşımacılığı hizmetlerinin tesis, yönetim, işletme ve trafik kontrolü yönlerinden içinde bulunduğu dağınıklığı önlemek üzere «Karayolları Trafik Yasası» ve «Karayolu Taşıma Yasası» yüce Meclislere sunulacaktır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da ekonominin canlanamayışının nedenlerinden biri de bölge içi ulaşım olanaklarının yetersiz kalmış olmasıdır. Bu yetersizliği gidermek üzere, Doğu Karadenizle Güney sınırlarımız arasındaki dikey ulaşım bağlantıları süratle gerçekleştirilmeğe başlayacaktır. Böylece bu bölgede kurulacak sanayilerin daha geniş bir iç pazara dayanarak gelişebilmeleri desteklenmiş olacaktır.

Üç yanı denizlerle çevrili ülkemizin bugüne kadar ihmal edilen deniz ulaştırmacılığında içe ve dışa dönük olarak büyük bir atılım yapılacaktır.

Tersane ve gemi yapımı hızlandırılacak, ticaret filomuzu ve donanmamızı yeterli düzeye ulaştırmak için her çaba gösterilecektir.

Gerek sanayileşme gerek iç ve dış ticaret açısından büyük önem taşıyan ve artık ekonomimizin gereksinmelerini karşılayamaz duruma gelen, liman, depolama tesisleri gibi altyapılar da yeterli düzeye getirilecektir.

Deniz taşımacılığının etkinliğini ve ekonomimizin navlun gelirini arttırmak için, yeni örgütlenmelere gidilecektir.

Ulaşım elverişli göllerimizde ve nehirlerimizde yer yer yeni su bağlantıları da kurularak, ulaşım olanakları ve limanlar geliştirilecektir. Bu arada Van ve Keban göllerinde ulaşım hizmetlerinin geliştirilmesine öncelik verilecektir.

Hava ulaştırmacılığı, dış ekonomik ilişkilerimizin, çağdaş pazarlama yöntemlerinin ve kitle taşımacılığının gereklerine göre yeniden düzenlenecektir. Hava ulaştırmacılığında, ülkemizin geniş turizm olanaklarının değerlendirilmesi de gözönünde tutulacaktır. Yurt dışında çalışan ve bugüne kadar kötü işletmeciliğin sıkıntılarını çeken yurttaşlarımızın yurda geliş ve gidişlerinde her kolaylık sağlanacaktır.

Başlıca hava limanlarımız ve alanlarımız uluslararası teknik standartlara ve güvenlik koşullarına uygun duruma getirilirken, Türkiye'nin erişilmesi güç yörelerinde o arada özellikle bazı Doğu ve Güneydoğu illerinde yaz - kış trafiğe açık hava alanları kurularak, büyük hava limanları ve alanlarıyla buraları arasında hava bağlantısı sağlanacaktır. Hava ulaştırmasını yaygınlaştırmak üzere Türk Hava Yolları küçük uçaklarla da desteklenecektir.

Sayın Üyeler,

Ülkemizin doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerini değerlendirek, halkın sağlıklı dinlenme olanakları genişletilirken, turizm yoluyla döviz gelirlerinin yükselmesi için de gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Hükümetimiz, turizm geliştirilerek Türkiye'nin dış ilişkilerine de yeni bir boyut kazandırılabilceği inancındadır.

Gümrüklerimizde izlenecek politika çağdaş bir anlayışa ve dış ilişkilerimizde ve turizmde öngörülen gelişmelere uygun bir biçimde yeniden düzenlenecektir.

Yolcuların ve özellikle yurt dışında çalışan yurttaşlarımızın gümrüklere giriş ve buradan çıkışlarındaki işlemlerde kolaylık ve esneklik sağlayıcı uygulamalara gidilecektir. Bu bakımdan önemi büyük olan personel sorunu, yepyeni bir hizmet anlayışına uygun olarak ele alınacaktır.

Hükümetimiz ekonomik ve sosyal bir yara haline gelen kaçakçılıkla, sınır ve kıyı bölgeleri halkının refahını gözeten çözümler de uygulayarak, kesin ve etkin biçimde mücadele etmekte kararlıdır. Bunu sağlamak için, ilgili tüm Devlet kuruluşları sürekli işbirliği yapacaklardır. Bugün haberleşme ve tesis olanaklarından yoksun bulunan kıyılarımızla sınır kapılarımızın, en kısa sürede çağdaş haberleşme ve kontrol ağıyla donatılması için gerekli önlemler alınacaktır.

Güney ve Güneydoğu'daki mayınlı sınır toprakları mayınlardan arındırılacaktır ve bölge köylüleri yararına tarım toprakları olarak değerlendirilecektir.

Sayın üyeler,

Tarımsal kaynaklar bakımından ülkemizin, şimdiye kadar gereğince değerlendirilmemiş büyük bir üretim potansiyeli vardır.

Hükümetimiz, tarımda üretimi arttırıcı etkin ekonomik, toplumsal ve teknolojik çözümlerin yanı sıra, köylülerin gelirini arttırıcı ve gelir dalgalanmalarının olumsuz etkilerini giderici, üretimi yönlendirici bir destekleme politikası uyguluyacaktır. Bu politikanın, gelir dağılımını küçük ve orta çiftçi lehine değiştirecek biçimde uygulanması sağlanacaktır. Devlet desteği, yalnız destekleme alımlarıyla değil, araç ve gereç yardımlarıyla, yeterli kredi kaynakları ve olanakları ile de olacaktır. Çeşitli ürünlere ait taban fiyatları, ürünlerin ekiminden önce ilân edilerek üretim ve pazar dengesi sağlanacaktır.

Başta tütün, pamuk, çay ve fındık üreticileri olmak üzere geçen yıl güç durumda kalan üreticilerin bu duruma düşmesi için tüm önlemler alınacaktır. Sigara kalitesi düzeltilcek, filtreli sigara sıkıntısının önlenmesi için yeni yatırımlara gidilecektir.

O arada Güneydoğu tütünlerinin daha geniş ölçüde değerlendirilmesi ve ekim alanlarının genişletilmesi yolları aranacaktır.

Ekici tütün piyasaları geciktirilmeden açılacaktır.

Bugün çay üreten bir ülke olmamıza karşın üretilen yaş çayı işleyecek kapasitede fabrika olmadığından bu üründen gerekli yarar sağlanamamaktadır. Bunun önlenmesi için yeni çay fabrikaları yapılacak, bunların özellikle üreticiyi taşıma sıkıntısından kurtaracak yerlerde kurulması olanakları araştırılacaktır. Mevcut çay fabrikaları da genişletilecektir.

Doğa koşullarının neden olduğu verim dalgalanmalarına karşı üretici gelirini güvence altına alabilmek için, tarım sigortası yasası çıkartılacaktır. Öte yandan üreticiler, hızla yaygın-

laştıracağımız kooperatifçilik hareketiyle bağlantılı olarak, sosyal sigortalara kavuşturulacaktır.

Tarımda üretimi arttırmak için gerekli tarımsal donanımdan ve girdilerden köylüleri yeterli düzeyde ve güçlü kooperatiflerin de sağlayacağı geniş olanaklarla yararlandırmak için her çaba gösterilecektir. Tarımsal araç ve gereçlerin yerli üretimi için gerekli sanayi yatırımları hızlandırılacaktır. Çiftçilerin araçlarını ve gereçlerini aracısız olarak, peşin ödeme güçleri yoksa, uygun krediyle almaları sağlanacaktır. Gübre ve ilaç, zamanında, yeterli miktarda ve uygun fiyatla aracısız olarak çiftçilere ulaştırılacaktır. Tarım ve hayvancılık uzmanlarının ve teknisyenlerinin bilgilerini üreticiye sürekli olarak aktarmaları güvence altına alınacaktır.

Tarımsal ürünlerin ihracatında Devletin ve üretici kooperatiflerinin ağırlıkları arttırılacaktır.

Tarımsal verimliliği arttırmak için sulamaya ve kırsal elektrikleştirmeye de büyük önem verilecektir. Yeni sulama projeleriyle ve bütün yurda yaygın çok sayıda göletlerle ve derin kuyularla, yeraltı ve yerüstü su kaynakları değerlendirilerek, her yıl sulanan toprak miktarında büyük artışlar sağlanacaktır. Kurulmuş sulama şebekeleri, düzenli bakımla, sürekli çalışır durumda tutulacaktır.

Orta Anadolu ile Doğu ve Güneydoğu Anadolunun kurak ovalarının sulanmasını sağlayıcı projeler süratle uygulanacaktır.

Sayın Üyeler,

Hayvancılığımız yeterli düzeyde yararlanılamıyan üretim kaynaklarımızın başında gelmektedir. Bu kaynağın verimli bir şekilde değerlendirilmesi ile iç tüketim ihtiyacı yeterli düzeyde karşılanacağı gibi, önemli bir döviz kaynağı da sağlanabilecektir.

Hayvancılık alanında, üretimden pazarlamaya kadar kooperatifleşmeyi geliştiren ve bu alanda verimi ve hayvancılıkla geçinenlerin gelirini arttıran bir politika izlenecektir.

Devlet Üretme Çiftlikleri, Araştırma Merkezleri ve Devlet Haraları, daha verimli çiftçilik ve hayvancılık yöntemlerini

ve yeni teknolojileri çevrelerine yayacaklardır, köylü ile işbirliği halinde çalışacaklardır.

Modern hayvancılık ve yan tesisleri hızla geliştirilecek, hayvan başına üretimin çağdaş ölçülere uygun düzeye yükselmesi için her çaba gösterilecektir. Hayvansal besin tüketiminin yaygınlaşp artması özendirilecektir.

Büyük tüketim ve ihracat merkezlerine yakın yörelerde mer'a hayvancılığının besi hayvancılığı ile tamamlanması için yetiştiricilere kredi desteği sağlanacaktır. Hayvansal ürünleri işlemek için üreticilerin kuracakları kooperatifler ve sanayiler desteklenecektir. Yem sanayii bütün yurda yaygın olarak geliştirilecektir.

Sayın üyeler,

Tarım ve hayvancılık alanında izleyeceği tutumla Hükümetimiz gelişmeyi köylüden başlatacağı gibi, sınaileşmeyi de köye kadar ulaştıracaktır.

Öylelikle, tarımsal gelişmeyle hızlı ve yaygın sınaileşmeyi bir arada sağlama ilkesini gerçekleştirmiş olacaktır.

Gelişmeyi köylüden başlatabilmenin temel koşulu, köylünün örgütlenerek güçlenebilmesidir.

Bu amaçla, tarım kesiminde yaygın, güçlü ve demokratik bir kooperatifçilik hareketi desteklenecektir.

Kooperatiflerle üst kuruluşlarının ve genel olarak üreticilerin taşınmaz mal karşılığı aranmaksızın, arazi büyüklüklerine bakılmaksızın, üretim değeri veya proje karşılığında yeterli işletme ve yatırım kredileri alabilmeleri sağlanacaktır.

Kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının plan doğrultusundaki verimli ekonomik işletmecilik kurallarına uygun olarak yapacakları tarımsal ve sınaî yatırımlar Devlet katkısıyla desteklenecektir.

Köy grupları yeterli düzeyde ortak hizmet ve altyapı olanaklarına kavuşturulacaktır. Bu ortak hizmetlerin ve altyapıların yanısıra her köy şimdiye kadar yararlandığı olanaklardan fazlası ile yararlanacaktır. Her köyün okulu, camii bulunacak ve sağlık hizmetine kavuşması sağlanacaktır.

Yine bu ortak hizmetlerin ve altyapıların sağlayacağı kolaylıklardan yararlanarak Türk köylüsü, toprağından kopmaksızın sınaileşebilecektir; insan yaşamını maddî ve manevî yönde zenginleştirici tüm olanaklara kavuşabilecektir. Tarıma olduğu kadar sanayie de dayalı ve doğayla dengeli yeni ve sağlıklı bir uygarlık oluşturabilecektir.

Hakça bir toprak dağılımına ve toprağın en verimli biçimde kullanımına olanak verecek Anayasaya uygun yeni bir toprak reformu yasası en kısa sürede Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

Bu yasa kabûl edilirse, yurdun gereken her bölgesinde, özellikle toprak dağılımı bakımından adaletsizlik bulunan yörelerde toprak reformu gerçekleştirilerek, geçimi toprağına bağılı olanların kendi toprağını işler duruma gelmesi ve ileri teknolojiye dayalı verimli çiftçilik yapabilmesi sağlanacaktır.

Büyük topraklar Anayasa kuralına ve demokratik hukuk devleti ilkelerine ve hakkaniyete uygun olarak kamulaştırılıp dağıtılırken, hazine topraklarının da yetersiz veya az topraklı çiftçilere dağıtılması sağlanacaktır.

Toprak reformu ile birlikte tarımda verimi arttırıcı sulama tesisleri, altyapılar, kamu hizmetleri ve teknolojik olanaklar devletçe veya devlet katkısıyla yeterli düzeyde sağlanacaktır. Yaygın, güçlü ve demokratik bir kooperatifçilik hareketi, reformla birlikte geliştirilecektir.

Fazla toprakları veya kendi işlemedikleri toprakları kamulaştırılan kimselerin, ödenecek kamulaştırma bedellerini üretken yatırımlarda değerlendirmeleri, böylelikle hem kendi gelirlerini güvence altına almaları hem de ülkenin gelişmesine katkıda bulunmaları olanağı sağlanacaktır.

Geçmiş yıllarda toprak reformu uygulamalarında, uygulamayı sürüncemede bırakan ve belli bir bölgede haksızlıklara yol açan tasarrufların ve adaletsizliklerin tekrar edilmemesine özen gösterilecektir.

Tapu-kadastro hizmetleri çağdaş teknolojinin tüm olanaklarından yararlanılarak hızlandırılacaktır.

Hükümetimiz, ormanlarda, köylüyü yüksek gelir düzeyine ve geniş güvenceye kavuştururken, ormanların korunmasını ve gelişmesini de demokratik yöntemlerle kolaylaştırıcı bir düzen kuracaktır.

Orman alanlarında köylü kooperatifleri devletçe desteklenecektir. Kooperatiflerin işletmeciliği başarılı ve etkin biçimde yapabilmelerine Devlet yardımcı olacaktır. Verimli orman işletmeciliği için gerekli kamu hizmetlerinin ve başta orman yolları olmak üzere yeterli altyapıların sağlanmasını devlet üstlenecektir.

Ormanların korunup gözetilmesinde, geliştirilmesinde ve yeni ağaçlandırma çalışmalarında orman köylülerinin kooperatifleri ile devlet yakın işbirliği ve dayanışma içinde olacaktır.

Orman ürünlerinin kooperatiflerce sanayide değerlendirilmesi, yurt içinde ve yurt dışında pazarlanması devletçe desteklenecektir.

Orman niteliğini yitirmiş alanların yasa uyarınca orman rejimi dışına çıkarılarak çiftçilik için köylülerin yararına sunulması hızlandırılacaktır.

Tarım kesimine katılacak bu toprakların adaletli olarak ve en kısa sürede dağıtımı için görevli komisyonların sayısı arttırılacaktır.

Orman kapsamı dışına çıkarılamayan topraklarda yaşayan köylülerden geçimi tarıma bağlı olanlara uygun yörelerde tarıma elverişli toprak sağlanacaktır.

Köylü-orman idaresi arasındaki uyuşmazlıkları çözmek için gerekli bütün önlemler alınacak, bu arada kadastro çalışmalarına hız verilecektir.

Bir yandan ağaçlandırma ve erozyonla mücadele hızlandırılıp yeni orman sahaları geliştirilirken, bir yandan da tarla, bağcılık, zeytincilik ve her türlü yemişçilik gibi tarım işletmeciliklerinde veya hayvancılıkta kullanılmaya daha elverişli orman yörelerinden, köylülerin veya kooperatiflerin, bu amaçlarla yararlanabilmeleri sağlanacaktır.

Ormanlarımıza büyük zararlar veren orman yangınlarının önlenmesi için, orman köylülerinden ve işçilerinden oluşan birimler kurulması yoluyla mücadele etkinleştirilecektir ve anında yangına yetişilebilmesi için yangın koruma yerleri yapılacaktır.

Dağ köyleri halkının gelir olanaklarını arttırmak üzere yerel koşullara uygun özel programlar uygulanacaktır.

Sayın üyeler,

Emeğe büyük değer veren Hükümetimiz, çalışanların haklarını korumayı, genişletip yaygınlaştırmayı ve toplumsal güvenlikten tüm yurttaşları yararlandırmayı görev saymaktadır.

Partizan nedenlerle veya işçilerin gücünü eksiltmek için sun'i sendikalar ve konfederasyonlar oluşturulması çalışına barışını zedelemektedir. Hükümetimiz, sendikalarla ve üst kuruluşlarıyla işbirliği ve uyum içinde olmağa özen gösterirken, sendikal harekette bu gibi nedenlerle yol açılan bölünmeleri ve rekabetleri teşvik edici davranışlara son verecektir.

Yasalarla tanınmış hakların etkin bir uygulamaya kavuşturulması, genişletilmesi ve ücretle çalışan tüm yurttaşları kapsıyacak ölçüde yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Toplumsal adalet içinde çalışma barışının gerçekleşmesi için gereken demokratik çabalar gösterilecektir.

Çalışanların haklarını ve toplumsal güvenliklerini genişletip etkinleştirmek üzere :

- Toplu sözleşme yapma yetkisi konusundaki anlaşmazlıkların başka yoldan çözülemediği durumlarda işçilerin yetkili sendikayı oyları ile belirleyebilme hakkı yasa ile düzenlenecektir.
- Tarım iş yasaı çıkarılacaktır.
- İş Kanununun koruyucu hükümlerinin tüm çalışanları kapsamayı için gerekli yasa değişiklikleri hazırlanacaktır.
- Tarım kesimindeki mevsimlik veya geçici işlerde çalışanların ve yapı iş kolundaki işçilerle ev hizmeti görenlerin örgütlenebilmelerini, haklarını koruyabilmelerini.

rini ve toplumsal güvenlikten yararlanabilmelerini kolaylaştıran önlemler alınacak, ayrıca kapıcıların çalışma koşullarının özelliğini gözönünde tutan yasa değişiklikleri hazırlanacaktır.

- Yaşamını çalışarak kazanmakla birlikte toplumsal güvenlikten yoksun bulunanların, bu arada film, tiyatro, musikî ve sahne sanatkârlarıyla sporcuların sosyal güvenlik kapsamına alınmaları sağlanacaktır.
- Memurların örgütlenmeleri ve çalışma koşulları ile ilgili demokratik düzenlemeler, kamu görevinin özellikleri de gözönünde tutularak yapılacaktır.
- İşçi-memur ayrımı sorununa ivedilikle çözüm getirilecektir.
- İşsizliği azaltıcı bir ekonomi politikası izlenirken işsizlik sigortası kurulmasına kademeli olarak başlanacaktır.
- Kıdem tazminatı hakkına özellikle küçük işletmelerde uygulama olanağı kazandırabilmek için gerekli düzenlemelere gidilecektir.
- Lokavtın kötüye kullanılmasını önleyici çalışmalar yapıp öneriler hazırlanacaktır.
- Çocukların ve gençlerin, gelişmelerini engelleyici koşullarda çalıştırılmalarını önleyecek yasal ve uygulamaya ilişkin önlemler alınacaktır.
- Sakatlarla eski hükümlülerin yeniden işe alıştırılmaları ve iş bulma olanakları genişletilecektir.
- Sosyal sigorta sisteminin dışında kalıp da çalışamıyacak durumda olan ve yeterli bir gelirden yoksun bulunan yaşlılara sakatlarla korunmaya muhtaç başka gruplara yeterli sosyal yardımlar yapılacak, yaşlılar için huzur evleri, sakatlar için rehabilitasyon merkezleri, çocuklar için çocuk yuvaları ve kreşler yaygınlaştırılacaktır.
- 65 yaşını dolduran yurttaşlara aylık bağlanmasına ilişkin yasanın kapsamı, bu konudaki eşitsizlikleri, hak-

sızlıkları ve uygulama güçlüklerini giderecek biçim ve ölçüde genişletilecektir.

- Toplumsal güvenlik kurumlarının sağladığı haklar ve olanaklar arasındaki ve emeklilik haklarındaki eşitsizlik ve dengesizlikleri gidermek üzere gerekli çalışmalar kısa sürede sonuçlandırılacaktır.
- Toplumsal güvenlik kuruluşlarının yönetiminde bu kuruluşlardan yararlananların etkinliği arttırılacaktır. Bu kuruluşlarda toplanan fonlarla, yatırımları ve istihdamı arttırmaya yönelik girişimlerde bulunulacak ve kâ-rından emeklilere prim dağıtan bir finansman sistemi kurmak üzere çalışmalara başlanacaktır.
- Çalışan kadınların hak ve ücret eşitliğinden eksiksiz yararlanabilmeleri, çalışma yaşamı gerekleriyle analık sorumluluğunu daha kolay bağdaştırabilmeleri sağlanacaktır. Doğum öncesi ve sonrası izin süreleri bakımından çalışan kadınlar arasındaki eşitsizlikler giderilecektir.
- Dul ve yetim aylıkları adaletli bir düzeye yükseltilecektir.

Cumhuriyetin Türk kadınına sağladığı ileri haklara ve özgürlüklere toplum yaşamının her kesiminde gerçeklik kazandırmaya çalışmak da Hükümetimizin başta gelen ödevlerinden olacaktır.

Sayın üyeler,

Yurt dışındaki işçilerimizin durumuna özel bir önem verilecek, haklarını koruyup genişletici, gittikleri yabancı ülkelerdeki koşullara uyabilmelerini ve ulusal kültürümüzle bağlantılarını sürdürücü eğitim olanaklarından kolayca yararlanmalarını sağlayıcı önlemler alınacaktır.

Yurt dışındaki işçilerimizin Türkiye'yi tanıtılmalarına yardımcı olmak ve Türkiye'nin uluslararası ilişkilerine katkılarını geliştirmek için etkin ve demokratik örgütlenme model ve yöntemleri oluşturulacaktır.

Bu işçilerimizin istihdam güvenceleri ve AET içinde serbest dolaşım hakları ilgili Hükümetler ve uluslararası örgütler nezdinde kovuşturulacaktır. Çalışma koşullarının yasal güvencele bağlanmadığı ülkelerde çalışan işçilerimizin haklarının izlenmesine ve korunmasına özen gösterilecektir.

İşçilerimizin dış ülkelerde edindikleri emeklilik ve başka sosyal güvenlik hakları korunarak bunların yurt içine aktarılmasına çalışılacaktır. Bunun yanında yurt dışında çalışanların Türkiye'de çalışanlarla eşit koşullar içinde emeklilik hakkına kavuşmaları sağlanacaktır.

İşçilerimizin yurda dönüşlerinde yurt dışında edindikleri bilgi ve beceri düzeylerine uygun iş bulmaları, bireysel ve özellikle toplu olarak işyeri açmaları, yatırım yapmaları Hükümetimizce yakından desteklenecektir.

Yurt dışındaki işçilerimize ve öteki yurttaşlarımıza oy hakkı tanınacaktır.

Sayın üyeler,

Hükümetimiz, esnaf ve sanatkârlara iş ve gelir güvenliği sağlamayı ve ekonomideki veya teknolojideki değişimlere uyabilmelerini, gereğinde bir araya gelerek orta ve büyük boy işletmeciliğe geçebilmelerini kolaylaştırmayı toplumsal ve ekonomik açıdan gerekli saymaktadır.

Bu amaçla, Hükümetimiz, esnaf ve sanatkârların kooperatifleşmelerini ve örgütlenmelerini kolaylaştıracaktır. Esnaf ve sanatkârın kredi olanakları büyük ölçüde genişletilecektir.

Çıraklık, çağımızın ve değişen teknolojinin gereklerine uygun biçimde yasayla düzenlenecektir. Esnaf ve sanatkârın belli koşullara uygun olarak sağladığı çıraklık eğitimiyle örgün meslek eğitimi arasında bağlantı kurulacaktır.

Bağ - Kur yasasında sigortalıların en iyi şekilde toplumsal güvencesini sağlaması için gerekli değişiklikler hazırlanacaktır.

Sayın üyeler,

Halkın sağlık bakımının bir kamu hizmeti olarak ücretsiz karşılanması, Devletin başta gelen insanlık ödevi olduğu gibi, toplum bireylerinin de öncelikle sağlanması gereken sosyal güvencesidir.

Bu anlayışla, Hükümetimiz, bir yandan toplumsal sigortaları hızla yaygınlaştırırken, bir yandan da halkın sağlık kuruluşlarından yararlanmada karşılaştığı güçlükleri giderici ve sağlık hizmetlerini yurttaşların evine kadar götürücü çözüm ve düzenlemeler sağlayacaktır.

Tüm zamanını kamu görevine ayıran hekim sayısı özendirici çözümlerle çoğaltılacaktır. Yurttaşlarımız kendilerine hizmet için kurulmuş olan sağlık kuruluşlarından yararlanabilmek uğruna özel muayenehanelere başvurma zorunluğundan kurtarılacaktır.

Çevreye yönelik koruyucu hekimlik hizmeti, devletin, yerel yönetimin ve toplumsal güvenlik ve hizmet kurumlarının işbirliğiyle, toplumun tümünü kapsıyan ve sürekli işliyen etkin bir düzene bağlanacaktır. Kişiyeye yönelik koruyucu hekimlik hizmetleri sağlık bakım hizmetleriyle bir arada yürütülecektir.

Sağlık kuruluşlarının ve hekimlerin yurda dengeli dağılımı, ihmâl edilmiş yörelerin sağlık gereksinmesinin öncelikle karşılanması ve sağlık kuruluşları arasında etkin bir işbirliğiyle yatak ve bakım olanaklarının tam değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Tedavi kurumları halkın ayağına götürülecektir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalizasyonundaki aksaklıklar saptanarak ülke gerçeklerine uygun bir düzenlemeye gidilecektir.

Her düzeyde sağlık personeli yetiştirilmesi hızlandırılacaktır.

Büyük kentler dışında açılan ve açılacak olan Tıp Fakülte-lerinin eğitim olanakları hızla geliştirilecektir.

Besin maddelerinin devletçe ve yerel yönetimce etkin biçimde denetimi sağlanacaktır. Sağlıklı beslenme koşulları konusunda yaygın eğitim programları düzenlenecektir.

Kamu kuruluşları ve özellikle toplumsal sigorta kuruluşları eliyle ilaç hammaddesi ve ilaç sanayii geliştirilecektir. İlaç fiyatları halkın satınalma gücüne uygun düzeyde tutulacaktır.

İlaç kalite kontrolleri geliştirilecek ve ilaç sanayii üretilen tüketiciye kadar kontrol altına alınacaktır.

Sayın üyeler,

Hükümetimiz, gelişmeyi hızlandırırken, doğadaki dengeli ve insan sağlığını korumağa, doğayla insan ve toplum yaşamını uyumlulaştırmağa özen gösterecektir.

Hava kirliliği ve çevre sorunları öncelikle ele alınacaktır.

Kıyıların, doğal ve tarihsel değerlerin korunması ve tüm yurttaşların yararına sunulması etkin önlemlerle sağlanacaktır.

Sanayi yatırımları az gelişmiş bölgelere doğru yaygınlaştırılarak ve köy gruplarının sağlıklı biçimde sınaileşip kentleşmeleri sağlanarak, dengeli kalkınma gerçekleştirileceği gibi, köyden kente göç sorunu da çözülmüş olacaktır.

Kentlerde çağdaş uygarlığın kültür, çalışma ve dinlenme olanaklarının sağlanması, kent planlamasının önemli bir unsuru olacaktır.

Kentlerde ve kıyılarda düzensiz yerleşmeyi ve yurttaşların aldatılmasını önlemek amacıyla hisseli arsa ve arazi satışlarını önleyici yasal önlemler getirilecektir.

Kentlerin gelecekteki gelişme bölgeleriyle çevrelerinde, her türlü altyapı tesisi olan ve ana kentle güçlü ulaşım olanğı bulunan yerleşme alanları açılacaktır.

Konut gereksinmesini karşılarken sağlıksız ve düzensiz konut yapımını önlemek amacıyla, yeni teknolojilerden yararlanılarak toplu konut yapımı özendirilecektir.

Arsayı spekülâtif kazanç aracı olmaktan çıkarmak üzere arsa üretimi arttırılacak, arsa kullanımı kamu denetimine bağlanacaktır ve Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün yetkileri ve olanakları genişletilecektir. İmar planı kararlarıyla arsalarda yaratılan değer artışlarını kamuya mal edici çözümler getirilecektir.

Günden güne artmakta olan konut açığını kapatmak üzere ülke gerçeklerine uygun sosyal konut standartları yeniden saptanacak, kamu kaynakları öncelikle dar gelirli vatandaşların gereksinmelerini karşılamada kullanılacak ve geri kalmış yörelerde ve hızlı gelişme gösteren yerleşme merkezlerinde kamu eliyle veya katkısıyla geniş ölçüde konut üretimi sağlanacaktır.

Türkiye Emlâk Kredi Bankasının kaynakları da artırılarak öncelikle yoksul ve dar gelirli vatandaşların ucuz ve toplu konut gereksinmesine ayrılacaktır.

Gecekondu önleme ve ıslah bölgelerinde yol, su, elektrik ve kanalizasyon gibi altyapı gereksinmeleri hızla tamamlanacak, gecekondu ıslah bölgelerindeki kamu arsalarında yurttaşlara uzun vadeli kullanma hakkı verilecektir.

Gecekondulara ayrılacak kamulaştırılmış yerleşme alanlarında, yurttaşların kendi konutlarını yapabilmeleri sağlıklı ve kolaylaştırıcı bir düzene bağlanacak, bu alanlara gerekli altyapıların ve kamu hizmetlerinin götürülmesi hızlandırılacaktır.

Planlamada ve uygulamada belediyelere gerekli destek sağlanarak teknik ve parasal olanakları arttırılacaktır.

Yerel yönetimlerimizin parasal ve teknik alanda yardımcı olan İller Bankasının maddî olanakları ve teknik örgütü geliştirilip güçlendirilecektir.

Yerel yönetim yatırımlarıyla ilgili görev karışmaları giderilecektir ve İller Bankasının bu alandaki yetki ve sorumluluğu genişletilecektir.

Belediyelerin yetki ve gelirleri arttırılacaktır.

Parasal yönden bugün içinde buldukları çıkmazdan hızla kurtarılması için yerel yönetimlerin Hazineye olan borçlarının bağışlanması sağlanacaktır.

Yapı maliyetlerinin ve kalitesinin istenilen düzeyde tutulması amacıyla ülkenin hammadde kaynakları saptanacak ve çağdaş teknolojinin olanaklarını değerlendiren yapı endüstrisi yaygınlaştırılacaktır.

Bir yandan konut yapımı bu çözümlerle hızlandırılırken bir yandan da kiralari adaletli düzeylerde tutucu önlemler alınacaktır.

Devlet mallarının bakım ve korunmasına Hükümetimizce gerekli özen gösterilecektir.

Doğal afetlerle ilgili tüm hizmetlerin ve yardımların önceden planlanması sağlanacak, belli başlı afet bölgelerinde ilk yardım ve barınma araç ve gereçleri için bölgesel donatım depoları kurulacaktır.

Deprem bölgelerindeki dayanıksız konutların saptanması ve yenilenmesi çalışmalarına belirli bir program içerisinde başlanacaktır.

Sayın Üyeler,

Eğitim, hızlı ve sağlıklı gelişmenin başta gelen koşuludur.

Anayasamızda yer alan birleştirici çağdaş milliyetçilik bilincine erişmiş, Atatürk ilkelerini ve demokratik anlayışı benimsemiş, ailesine, vatanına, Türk Ulusuna ve insanlığa karşı görevlerini ve sorumluluklarını bilen, millî ve manevî değerlere bağlı, düşünce ayrılıklarına rağmen barış ve özgürlük içinde yaşayabilen kuşaklar yetiştirmek; insan haklarına dayalı hür demokratik rejimi, millî birliğimizi ve bağımsızlığımızı güçlendirmek; köklü ve zengin kültürümüzü çağdaş insanlık kültürüyle birlikte geliştirmek; Türk Ulusunu çağın uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak, millî eğitimimizin temel amaçlarıdır.

Eğitimde Hükümetimiz, öncelikle can güvenliğini ve öğrenim özgürlüğünü sağlayacaktır. Geride bıraktığımız dönem-

lerde, yasal hakları çiğnenerek okula alınmayan veya can güvensizliği nedeniyle okula gidemiyen öğrencilere, yitirdikleri ders yılı, hızlandırılmış programlarla geri kazandırılacaktır.

Öğrenciler arasında siyasal düşüncelerine göre ayırım yapılması ve okulların, uygarca tartışma ölçüleri ötesinde, siyasal çatışma yerlerine dönüştürülmesi kesinlikle önlenecektir.

Öğrenci yurtları biribirine düşman ve kapalı kaleler veya ideolojik savaş alanları durumundan çıkarılacaktır.

Görüşleri ve inançları ne olursa olsun, Türk gençlerini kurşunlanmaktan, ana ve babaları evlâtlarının can güvenliğiyle ilgili kaygılardan kurtarmak, Hükümetimizin başta gelen bir görevi olduğu gibi, buna yardımcı olmak da, her kuruluş, her devlet organı, hattâ her yurttaş için bir borçtur.

Ailelerinin maddî durumu ne olursa olsun, bütün çocukları her bakımdan sağlıklı biçimde yetişme ve yeteneklerini geliştirme olanağına kavuşturmak için çaba göstermeyi, Hükümetimiz, sosyal devletin bir gereği saymaktadır. Kimsesiz çocukların bakımı ve eğitimi Devletçe sağlanacaktır.

Eğitimde olanak eşitliği, yaygınlık, süreklilik ve birlik gerçekleştirilecektir. Özellikle dar gelirli aile çocuklarının yatılı, kredili ve burslu öğrenim olanakları genişletilecektir.

Okur yazarlık sorununu, eğitim görmüş yurttaşların da gönüllü katkısıyla kısa sürede çözmek için gerekli çaba gösterilecektir. İlkokul öğrencilerinin kitap gereksinimleri Devletçe karşılanacaktır.

Son yıllarda yaygınlaşan çağdışı ve ulusal birliği sarsıcı ders kitapları kaldırılacaktır.

Okullarda yaparak-yaşıyarak eğitim kuralı uygulanacak, çocukların okul çağında iken kendilerini toplum yaşamına ve üretken çalışmalara hazırlamaları sağlanacaktır.

Planlı gelişme gereklerine göre eğitilmiş insan gücü yetiştirilmesi, orta öğretimden başlanarak, yönlendirici ve özendiren yöntemlerle düzenlenecektir.

O arada meslek öğretimi ve teknik öğretim olanakları hızla geliştirilerek köylere kadar yaygınlaştırılacaktır.

İmam-Hatip Liselerinin müfredat, eğitim eksiklikleri giderilecektir. İmam-Hatip Liselerini bitirenlerin yüksek öğrenim olanakları sağlanacaktır. Yüksek İslam Enstitüleri Akademiyeye dönüştürülerek bilimsel nitelikleri güçlendirilecektir.

Bütün yüksek öğrenim kurumlarında demokratik yönetimle birlikte öğrenim ve öğretim özgürlüğü sağlam güvence- lere kavuşturulacaktır.

Üniversiteler yurdun her bölgesinde yaygınlaştırılıp geliştirilecektir.

Her üniversite, topluma açık, gelişmeye sürekli katkıda bulunan ve çok yönlü eğitim veren bir bütün olacaktır.

Yüksek öğrenim yapabilme olanaklarındaki eşitsizliği giderici önlemler aranıp uygulanacaktır.

Yazışmalı yüksek öğretimle örgün yüksek öğretim arasında bağlantı, uyum ve her bakımdan eşitlik sağlanacaktır. Yazışmalı yüksek öğretimde, çağdaş eğitim teknolojisinin tüm olanaklarından yararlanılacaktır.

Üniversitelerin ve yüksek okulların öğrenci alma ve yetiştirme kapasitelerinin büyük ölçüde artırılması için gerekli çözümler getirilecektir.

Eğitimin her dalında ve aşamasında öğrenciler araştırmacılığa yöneltilecek ve genel kültürlerini genişletmeye özendireceklerdir.

Öğretmenlerin manevî ve maddî huzur içinde çalışabilmeleri güvence altına alınacak, kendilerini sürekli yenileyebilmeleri kolaylaştırılacaktır.

Yurt dışındaki Türk çocuklarının kültür ve eğitimi ile devlet yakından ilgilenecektir.

Sayın Üyeler,

Hükümetimiz, sanat ve kültür çalışmalarını toplumun bütün katlarına yaymağa çalışacaktır.

Bu amaçla, Anayasa ve demokrasi kuralları içinde her türlü baskı ve yönlendirmeden uzak bir devlet desteği sağla-

nacaktır. Sanatta ve kültürde özgürlük ortamının tüm koşulları gerçekleştirilecektir.

Türk kültür ve sanatının kendi özellikleri içinde gelişmesine ve dünyaya açılmasına Devlet yardımcı olacaktır. Devlet, zengin tarih kökleri bulunan kültür hazinelerimizin gereğince değerlendirilmesine yönelik tüm çalışmaları da, ulusumuzun sanattaki ve kültürdeki çağdaş yaratıcılığını da bütün gücüyle destekleyecektir.

Sanatçıların, düşünürlerin ve yazarların sosyal güvenceleri sağlanacaktır. Yetenekli sanatçı, yazar ve düşünürlerin yaşamlarını bu çalışmalarınıyla sürdürebilmelerine devlet yardımcı olacaktır. Telif hakları sağlam kurallara bağlanırken vergi yönünden de kolaylıklar getirilecektir.

Bütün yurttaki konservatuarların ve sanat okullarının kurulup yaygınlaştırılmasına, bu alandaki yerel çalışmaların desteklenmesine, kültür ve sanat merkezlerinin çoğaltılmasına önem verilecektir.

Devlet, Türk film sanatının ve sanayiinin sağlıklı biçimde ve kısa sürede geliştirilmesine ve dünyaya açılmasına yardımcı olacaktır.

Hükümetimiz, başka ülkelerde yaşayan Türklerin ana dillerini ve kültürlerini yaşatmalarına ve geliştirmelerine, o ülkelerle dostça ilişkiler çerçevesinde katkıda bulunacak, bu çevrelerle kültür alışverişlerimizi arttırmaya çalışacaktır.

Ulusumuzun kültür birikimini değerlendirecek bir «Devlet Kültür Merkezi ve Milli Müze»; toplumumuzun manevî ve maddî değer ve ürünlerini bilimsel yöntemlerle araştırıp derleyecek ve yayacak bir «Türk Kültürü Araştırma ve Derleme Kurumu»; ve bilimsel çalışmalara açık, iyi düzenlenmiş bir devlet arşivi kurmaya başlanacaktır.

Devletin resmî yayınları, herkesin kolaylıkla elde edebileceği biçimde düzenli olarak basılıp toplum yararına sunulacaktır.

Kamu kesimindeki basımevleriyle bilgisayarlardan en verimli ve ekonomik biçimde yararlanılması sağlanacaktır.

Hızlı gelişmenin gereği olarak ve çağdaş uygarlıkta ulusumuza hakkı olan yeri kazandırmak amacıyla, bilimsel araştırma ve teknoloji oluşturma ve aktarma çalışmaları hızlandırılacaktır ve bu çalışmalar arasında plan hedeflerine uygun olarak bağlantı kurulacaktır.

Basın mensuplarının görevlerini güvenlik içinde ve özgürce yapabilmeleri bakımından gerekli güvenceler sağlanacaktır. Çağdaş haberleşme olanaklarından yararlanabilmeleri kolaylaştırılacaktır. Basın suçlarıyla ilgili cezalarda ve bu cezaların infazında, basın özgürlüğünün gereklerine uygun düzeltmeler yapılacaktır.

TRT'nin Anayasada ve yasasında belirtilen ilkeler doğrultusunda görev yapabilmesine Hükümetimiz büyük özen gösterecektir.

Sayın Üyeler,

Hükümetimiz, Anayasamıza uygun sağlam bir laiklik anlayışını savunacaktır.

İnanç özgürlüğü kişinin kutsal ve dokunulmaz hakkıdır. Demokrasinin düşünce özgürlüğü kadar ayrılmaz parçasıdır.

Özgürlükçü demokrasiyi en ileri anlamı ile benimsiyen Hükümetimiz, herkesin inançlarına ve ibadetine saygılıdır ve yurttaşların dinî inançlarının gereğini engelsiz özgürlük içinde yerine getirmelerini sağlamayı insanlık ödevi bilir, insana ve halka saygının gereği sayar. Laikliği din ve vicdan özgürlüğü ve Devlet işleriyle dinin ayrılması anlamına alır. Hükümetimiz, dine bağlılığın gelişmeyle ve ilericilikle, dine saygının laiklikle çelişmediği kanısındadır.

Türk Milletinin din anlayışı, gelişmeye ve her alanda ilerlemeye, toplumun bütünlüğünü ve manevî gücünü koruyarak destek olabilecek bir etkindir.

Hükümetimiz her dinden ve mezhepten yurttaşlarımız arasında, insanlığın, millî birliğin ve milliyetçiliğin gereği olan kardeşlik duygularını ve dayanışmayı sağlamlaştırmayı ödev bilecektir.

Diyanet İşleri Başkanlığı Anayasamızın ve yasalarımızın belirttiği görev ve sorumlulukları yerine getirirken dini siyasetin dışında tutacaktır. Dinin ve inancın baskı altına alınmasına da, dinin siyasete alet edilerek kişisel veya siyasal çıkarlar için sömürülmesine de izin verilmeyecektir.

Din görevlilerinin yeterli düzeyde eğitim görmelerine özen gösterilecektir.

Din yayınları bu konuda toplumu aydınlatma görevini en iyi biçimde yerine getirecek düzeye ulaştırılacaktır.

Hac ibâdetinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi, politikaya ve parasal kazanca araç olmaktan kurtarılması için gerekli önlemler alınacaktır.

Köylerde ve dar gelirli yörelerde cami yapımına devlet yardımcı olacaktır.

Din görevlilerinin kadro tıkanıklıkları ivedilikle giderilecektir.

Köy yönetimlerince atanmış bulunan köy imamlarının toplumsal güvenceye kavuşturulması için çalışmalara başlanacaktır.

Hükümetimiz, bütün din görevlilerinin manevî ve maddî huzurunu sağlamayı ödev bilecektir. İmam - Hatip kadrolarının dağıtımında, adaletli bir uygulama gerçekleştirilecektir.

Türk Ulusunun ata yadigârı olan Vakıfların, kuruluş amaçlarına, millî ve mahallî ihtiyaçlara en uygun biçimde çalışması sağlanacaktır.

Maddî ve manevî değerleri olan mimarî eserlerimizi Türk Ulusuna ve tüm insanlığın hizmetine sunmak için, bunlardan gerekenlerin onarım ve restorasyonu hızlandırılacaktır.

Yeni eğitim vakıflarının kurulması teşvik edilecek ve mevcutların en iyi şekilde çalışmaları yolunda çaba gösterilecektir.

Muhtaç çocukların orta ve yüksek dereceli okullarda okumalarına katkıda bulunan vakıf yurtları geliştirilerek partizan yönetimden kurtarılacak ve gerçek ihtiyaç sahiplerinin yararına sunulacaktır.

Yurttaşlarımızın iyilik ve yardım sevgisini değerlendirmek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünün etkin ve verimli çalışması sağlanacaktır. Vakıf kaynaklarının malî gücü arttırılacaktır.

Sayın üyeler,

Hükümetimiz, Türk gençliğini güçlü, onurlu ve bilinçli bir kitle olarak görmektedir. Bunalımı körükleyici tüm etkenlere karşın, gençlerimizin çok büyük bir kesiminin olgunca ve sorumlucu davranması, anarşi dışında kalmayı ve Atatürk'ün emanetine lâyık olmayı bilmesi, kıvanç vericidir.

Hükümetimiz, ülkeyi bunalımdan kurtarmak için gerekli etkin demokratik çabaları gösterirken, gençlerimizin sorunlarına da anlayışla ve sorumlulukla yönelmeyi ödev bilecektir.

Siyasal ve toplumsal görüşleri ve düşünceleri arasında farklılıklar olsa da, gençlerimiz arasında kardeşliğin yerleşeceği, sevginin yeşereceği bir ortamı gerçekleştirebilmek, Hükümetimizin başta gelen ödevlerindedir. Bugün biribirine düşman kapalı kaleler ve savaş alanları haline getirilmiş olan öğrenci yurtlarının bu durumu en kısa zamanda son bulacaktır.

Hükümetimiz gençlik sorunlarını, kırsal alandaki, kentlerdeki, gecekondulardaki, fabrikalarla işyerlerindeki, cezaevlerindeki, orta ve yüksek öğrenimdeki ve yurt dışındaki gençliği kapsayacak biçimde ve ortak bir bütünün bölümleri olarak ele almağa kararlıdır.

Gençlerimize okul ve çalışma düzeninde kişilik ve sorumluluk kazandırmak, iş güvencesi ve yükselme olanakları sağlamak, Hükümetimizin tüm gençlik sorunlarına yaklaşımında temel olacaktır.

Oy verme yaşının 18'e indirilmesini öneren bir yasa tasarısı kısa zamanda Yüce Meclislere sunulacaktır. Seçilme yaşının ise dünyadaki gelişmelere de uygun olarak indirilmesi, Hükümetimizce yararlı görülmektedir.

Sporu, herşeyden önce beden ve ruh sağlığı yönünden insan kişiliğini geliştirici ve eğitici bir etkinlik olarak değerlendiren Hükümetimiz, okul ve kitle sporuna büyük önem verecektir.

Hükümetimiz sporla ilgili tüm dallarda başarıya ulaşmanın temel koşulunu, beden eğitiminin ve sporun, ciddi ve bilimsel yollarla, küçük yaşlardan başlayarak ve bütün topluma yaygın olarak geliştirilmesinde görmektedir.

Gençlik ve Spor Akademileri, Türk gençliğinin ve sporunun tüm gereksinmelerini, karşılayacak biçimde yeniden düzenlenecektir.

Ata sporumuz güreş bilimsel yöntemlere kavuşturulacaktır.

Profesyonel sporun da temeli ve kaynağı olan amatör spor Devletce desteklenecektir.

Amatör ve profesyonel sporcularımızın sağlıklı yaşam koşullarına, profesyonel sporcularımızın yeterli geçim olanaklarına ve sosyal güvenliğe kavuşturulmaları, insanlık onurunun olduğu kadar sporda başarının da gereğidir. Profesyonel sporun iç düzeni sağlam ve sağlıklı kurallara bağlanacaktır. Profesyonel sporcuların sendikalaşması özendirilecektir.

Sayın üyeler,

Hükümetimiz, ulusal güvenliği ön planda tutan, ülkemizin çıkarları ile, başta bölge ülkeleri ve sınır komşularımız olmak üzere başka ulusların çıkarları arasında adil bir denge kurulmasını gözeten, doğruluk, tutarlılık ve açıklığı ilke olarak benimsiyen dinamik bir dış politika izleyecektir.

Dünyanın en hassas bölgesinde bulunan Türkiye, kendi ulusal savunmasını başka ülkelerin kararlarına veya kararsızlığına bağlı tutamaz.

Üyesi bulunduğu ortak savunma sistemine yıllardır ekonomik olanaklarının çok üstünde katkılarda bulunan Türkiye, son zamanlarda, gerek duyduğu savunma araçlarını ve gereçlerini veya sahip olduğu araçların gereçlerin parçalarını, mütetekiflerinden kendi parasıyla sağlamakta bile güçlük çeker durumda bırakılmıştır.

Bu acı deney, ulusal güvenliğimizi bir ölçünün ötesinde dış olanaklara, hele tek kaynağa dayandırmanın sakıncalarını ortaya koymuştur.

Hükümetimiz, Türkiye'nin gereksinmelerine ve olanaklarına uygun bir ulusal güvenlik kavramı oluşturmayı ivedi sorunlarımızın başında saymaktadır. Bu, ittifak üyeliğimizin önemini gözönünde tutmakla birlikte, Türkiye'nin ulusal güvenliğini öncelikle gözeten ve bağımsızlığımızı sağlam temellere dayandıran bir kavram olmalıdır.

Böyle bir kavram süratle oluşturulup uygulamaya konuncaya kadar, ulusal güvenliğimizde herhangi bir aksama ve boşluk olmaması gözönünde tutulacaktır.

Ulusal güvenliğimizi sağlam temellere dayandırırken Cumhuriyet Hükümeti, Atatürk'ün yurttan barışla cihanda barışı bir tutan gerçekçi ve insanca ilkesine bağlı kalacaktır. Türkiye'nin savunmasını ve bağımsızlığını güvence altına alırken, bölge ve dünya dengesine, uluslararası yumuşamaya ve barışın gelişmesine katkıda bulunmayı ödev bilecektir.

Ezilen ulusların kurtuluş hareketlerine Atatürk'ün önderliğinde öncülük etmiş olan Türk Ulusu, nerede ve hangi görüntü altında varlığını sürdürürse sürdürsün emperyalizme bütün gücüyle karşı çıkacaktır.

Türk Ulusu, bağımsızlığı ve güvenliği uğrunda hiçbir zaman hiçbir özveriden kaçınmamıştır. Türk Silâhlı Kuvvetleri de, ulusal bağımsızlığı ve güvenliği her zaman üstün bir görev bilinciyle ve üstün yetenekle ve cesaretle korurken, Türkiye'nin her alanda gelişmesine, halkın mutluluğuna, huzuruna ve eğitimine sürekli katkıda bulunmuştur. Ulusumuzun ve Silâhlı Kuvvetlerimizin bu nitelikleri, ulusal güçle ve gelişme ile ulusal güvenliği bir arada uyumlu olarak ve en yüksek düzeyde gerçekleştirme olanağını sağlamaktadır ve bu olanak demokrasinin ve çağın gereklerine uygun biçimde değerlendirilmelidir.

Ne var ki, silâhlanma yarışının alabildiğine hızlandığı bir dönemde ve bölgede, Türkiye'nin kendi ulusal güvenliğini büyük ölçüde kendi olanaklarıyla sağlayabilmesi için, ekonomisini bugünkü bunalımdan ve dar boğazlardan bir an önce kurtarması gereklidir.

Hükümetimiz, Yüce Meclisin güvenoyuna erişirse, Türk ekonomisini ve sanayiini, ulusal güvenliğimizin gerektirdiği güce ulaştırabilmek için her çabayı göstermeyi, yurtseverliğin ve milliyetçiliğin gereği bilecektir.

Sayın üyeler;

Cumhuriyet Hükümeti Türkiye'nin önemini, etkinliğini ve ulusal yararını, uluslararası gerginliğe değil, uluslararası ilişkilerde yumuşamaya ve dünya barışının güçlenmesine bağlayan bir dış politika izleyecektir. Dünyada barışın korku dengesine değil, insanlık sevgisine ve her ulusun bağımsızlığının, egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün dokunulmazlığı ilkesine dayanması için çalışacaktır.

Silâhlanma yarışının durdurulması ve savaş teknolojisinin insanlık açısından tehlikeli ölçülere varmasının önlenmesi için Hükümetimiz kendine düşen katkıyı kararlı olarak yerine getirecektir.

Hükümetimiz ahlâkın olduğu kadar, açık rejimin de gereği olan doğruluğu ve tutarlılığı dış politikada ve uluslararası ilişkilerde kesin kural olarak benimser. Bunu, uluslararası ilişkilerde sağlam ilişkiler ve sürekli dostluklar kurabilmenin koşulu sayar. Dış politikaya ve uluslararası ilişkilere, ulusal yararımız doğrultusunda toplumun her kesiminin ilgisini ve katkısını sağlamayı ödev bilir.

Hükümetimiz Ulusumuzu tanıtmaya ve ulusal tutumumuzu ve gelişmemizi dünya kamuoyuna anlatmaya çalışmalarını, doğruluk ve tutarlılık kuralına dayanarak bilimsel yöntemlerle etkinleştirmek için her çabayı gösterecektir.

Başka ülkelerdeki soydaşlarımızın öz kültürlerini ve ana dillerini yaşatıp geliştirebilmeleri için gerekli olanaklara sahip olmalarına ve uluslararası anlaşmaların veya buldukları ülkeler yasalarının sağladığı tüm haklardan ve özgürlüklerden eşit olarak yararlanmalarına önem verilecektir.

Hükümetimiz, Türkiye'ye yerleşen göçmenlerin başka ülkelerdeki yakınlarına veya uluslararası anlaşmalar gereğince özel haklar tanınmış Türk asıllılara, Türkiye ile ilişkilerinde özel olanaklar sağlayacaktır.

Türkiye'ye göçmen olarak gelenlerin, ayrıldıkları ülkede kazanılmış toplumsal güvenlik haklarının tümüyle Türkiye'ye aktarılabilmesi ve Türkiye'deki toplumsal güvenlik düzeniyle birleştirilebilmesi için, gerekli uluslararası girişimlerde bulunulacaktır.

Hükümetimiz dış politikanın ulusal savunma politikasından ayrılamayacağına inanır. Bu inançla, Türkiye'nin savunmasını aşırı ölçüde dış desteğe ve belirli bir kaynağa bağımlılıktan esirgeyici bir ulusal güvenlik kavramı oluştururken, dış politikada da bunun gereği olan düzenlemeleri yapacaktır. Bölge ülkeleriyle ilişkilerini karşılıklı güvene ve ortak yarara dayandırarak, ulusal güvenliği, en başta böyle bir barışçı dış politika ile güçlendirmeye çalışacaktır. İttifaklara olan katkısı

nın bölge ülkeleri için bir kuşku ve güvensizlik etkeni olmasına sürekli özen gösterecektir. İttifaklar çerçevesi içinde olsun veya olmasın, uluslararası ilişkilerde ulusal güvenliğimizi olumsuz yönde etkileyici, ulusal haklarımızı ve çıkarlarımızı ve uluslararası ilişkilerde amaç edindiğimiz ilkeleri zedeleyici politikalar Hükümetimizce benimsenmeyecektir.

Hükümetimiz, Türkiye'nin dostluk ilişkilerini, üye olduğu ittifak ve topluluklardaki ilişkileri dışında da, iç düzen bakımından ayırım gözetmeksizin genişletecektir. Özellikle bölge ülkeleriyle ve gelişme sürecindeki ülkelerle yakın ilişkiler, işbirliği ve dayanışma kuracaktır. Hükümetimiz, Türkiye'nin dünya ülkeleriyle ilişkilerini genişletip geliştirirken, bir Orta Doğu, Akdeniz ve Balkan ülkesi olarak bölgedeki tarihi ve coğrafi yerinin önemini kalıcı bir unsur olarak değerlendirecektir. Bölge ülkeleriyle tarihsel ve kültürel bağlarının bu ülkelerle yeni ilişkilere ve işbirliğine de manevî güç katmasını ve sağlam bir temel olmasını gözetecektir.

Hükümetimiz bölgede hakça, sağlam ve sürekli bir barış kurulması, silahlanma yarışına gerek bırakmayan bir güven ortamı oluşması ve bölge sorunlarının uzak veya büyük devletler karışmaksızın çözülebilir duruma gelmesi için gereken özeni gösterecektir.

Bölge ülkelerinin daha geniş pazarlara dayanan güçlü ekonomiler oluşturmak, gelişmelerini hızlandırmak ve sömürüye karşı korunmak üzere çok yönlü sıkı ve sürekli bir işbirliği içine girmelerini destekliyecektir.

Hükümetimiz denizlerden, göklerden ve uzaydan yararlanmada bütün insanlık için hakça bir düzen kurulmasına katkıda bulunacaktır. Hükümetimiz Türkiye'nin kıta sahanlığındaki ve genel olarak denizlerdeki ulusal ekonomik haklarını ve tüm egemenlik haklarını sağlayıp koruyacaktır. Bu konuda çağın gereklerine uygun yasal düzenlemeleri zaman yitirmeden yapacaktır.

1974'deki Türk Barış Harekâtıyla özgürlüğe ve güvenliğe kavuşan Kıbrıs Türklerinin özgürlüklerini ve güvenliklerini sürekli kılmak, Kıbrıs Ulusal Türk Toplumunun her alanda gelişmesini hızlandıran ve kendi kendini yönetme hakkını güvence altına alan çözümlere katkıda bulunmak üzere her çaba zaman yitirmeksizin gösterilecektir. Hükümetimiz bunu yaparken bölge barışının güçlenmesini, Kıbrıs'ın bütün bölge ve dünya için bir güvenlik ve huzur kaynağı olmasını gözetecektir. Hükümetimiz bu açıdan Kıbrıs'da iki bölge, iki toplumlu, bağımsız ve bağlantısız bir federal devlet çözümünü biran önce gerçekleştirmek üzere gereken çabayı gösterecektir.

Hükümetimiz, Türkiye'nin başka ülkelerle kurabileceği ekonomik ilişkilerde ve işbirliğinde ülkenin bağımsızlığını ve gelişmesini özenle gözetecektir.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile düğümlenen ilişkilerimizi, Ulusumuzun, sınaileşmemizin ve ekonomimizin yararına bir çözüme ulaştırmak için gereken girişimleri derhâl yapacaktır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile bugünkü ilişkilerimiz ve özellikle ortaklığın «geçiş dönemi» ni düzenliyen protokollarda yer almış bazı kurallar, gelişme ve sınaileşme çabamıza ciddi engeller getirmektedir. Türkiye'nin gelişmiş ülkeler karşısında ekonomik ve siyasal çıkarlarına uygun bir dış ticaret politikası izlemesini, hattâ tarım ve sanayi alanlarında gelişmesini güçleştirmektedir. Hükümetimiz, Toplulukla ilişkilerimizi ülkemiz ve ekonomimiz yararına işliyecek biçimde yeniden düzenlemekte ısrarlı ve kararlı olacaktır. Fakat onun da üstünde, Türk ekonomisini Ortak Pazar'la ilişkilerinde ezilmeyecek, Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirecek bir yapıya kavuşturmağa çalışacaktır.

Hükümetimiz, uluslararası ekonomik sorunlarda Türkiye'yi geliştirmekte olan ve yeni bir ekonomik dünya düzeni arayışı içinde bulunan ülkelerin ortak sorunlarına destek olacak bir güce erişirmek üzere çaba gösterecektir. Dünyada hakça bir ekonomik düzen kurulabilmesi için, az gelişmiş veya gelişme sürecindeki ülkelerin bu yöndeki çalışmalara öncülük et-

meleri ve aralarında güçlü ekonomik dayanışma ve iş birliği grupları oluşturmaları gereğine inanan Hükümetimiz, bu konuda üstüne düşen uluslararası girişimleri yapacaktır.

Dünyada özgürlüğe, barışa ve hakça bir düzen kurulmasına katkıda bulunabilmek için ülkelerin kendi toplumlarında temel insan haklarını ve özgürlüklerini gerçekleştirip gözetmeleri zorunludur. Hükümetimiz, bu yönde Türkiye'nin örnek bir ülke olmasına özen gösterecektir.

Sayın Üyeler,

Bir süredir ülkemizdeki siyasal bunalım, sadece iç sorunumuz olmaktan çıkarak Devletimizin uluslararası ilişkilerini ve saygınlığını olumsuz yönde etkileyen bir niteliğe de bürünmüştür.

Hükümetimiz, iç sorunların çözümünde olduğu kadar, dünyada Türk Ulusunun haklarını korumakta da millî birliğimizden güç almayı temel kural olarak benimser.

Millî birliğimizin başta gelen koşulu iç barıştır. O nedenle Hükümetimiz, iç barış sağlamayı, yalnız insanlık ve demokrasi anlayışının değil, milliyetçiliğinin de gereği saymaktadır.

Türk demokrasisini güçlendirmeyi ise, insanlık âlemindeki saygınlığımızı olduğu kadar, bütün dünyada demokratik gelişmeyi hızlandırabilmenin de bir gereği olarak görmektedir.

Ağır bir bunalımdan esenliğe çıkış umudu olarak parlamenter demokrasi kuralları içinde oluşan Hükümetimiz, Türk demokrasisinin gerçekliğine ve gücüne yeni bir kanıttır.

Yüce Meclisin güvenine erişirse izleyeceği tutumla da, demokrasimize ve Ulusumuzun dünyadaki saygınlığına daha çok güç katmağa çalışacaktır.

Sayın üyeler

Sizlerden, ülkemize barış getirebilmek için destek istiyoruz.

Ağırlaşan ekonomik ve toplumsal sorunlara, Ulusumuzun üstün yeteneklerini ve ölkemizin geniş olanaklarını gereğince değerlendirerek sağlıklı çözümler getirebilmek için yetki istiyoruz.

Demokrasinin gereği olan düşünce ayrılıkları içinde milli birliğimizi pekiştirebilmek için güven istiyoruz sizlerden.

Hükümetimiz adına yüce Meclisin sayın üyelerine saygılar sunarım.

03 SA 8330

ULB Halle
000 457 558

3/1

Başbakanlık Basımevi
1978 — A N K A R A

